

PROTOKOLL

FRA ÅRSMØTE I TYR 2017

Scandic Hamar, 20-21 mars

Årsmøte 2017 hadde en felles sesjon sammen med Geno og Norsvin.

Innledningsforedrag var ved forskerne Sigrid Bratlie Thoresen og Eli Grindfleck som tok for seg muligheter og utfordringer knyttet til nye metoder innen avl og hvilke dilemmaer vi står overfor knyttet til utviklingen av landbruket.

Genredigering og CRISPR er gir oss mange muligheter, men også noen utfordringer Norge som nasjon må ta stilling til.

CRISPR er en genteknologisk revolusjon og gjør oss i stand til forbedringer knyttet til matproduksjon, brukt på en god måte.

Etter innledningsforedragene var det innledning og debatt om temaet.

Bioteknologi som en del av det grønne skiftet – muligheter og trusler.

Deltakere var: Landbruk- og matminister Jon Georg Dale, leder i Norges Bondelag Lars Petter Bartnes og leder i Norsk Bonde og Småbrukarlag Merete Furuberg.

Etter felles sesjon startet separate årsmøte for organisasjonen.

ÅPNING AV TYRs ÅRSMØTE

Ordfører Vermund Lyngstad ønsket velkommen til Hamar og årsmøte i TYR. Else Engen ønsket og på vegne av TYR Innlandet igjen velkommen til årsmøte i det største medlemsområdet til TYR med over 400 medlemmer.

Sak 1. Innkalling og godkjenning av sakliste

Ordfører presenterte forslag til organisering av årsmøte og program slik det fremgår av årsmeldingen side 2, samt i tråd med forretningsorden som lå vedlagt i årsmøtemappen.

Ordfører fikk årsmøtets godkjenning til at varaordfører kan sitte sammen med ordfører ved ordførerbordet, slik at de kan dele på oppgaver på en hensiktsmessig måte.

Ordfører ba om årsmøtets tilslutning til at årsmøtet kan gjennomføres som et åpent møte

Opprop: Deltakere i årsmøte med utsendinger, styre, kontrollkomité, valgkomité, gjester og presse, derav 47 stemmeberettigede.

Innkalling og sakliste opp til votering

Vedtak:

Innkalling og sakliste enstemmig godkjent.

Sak 2. Valg av to representanter til å skrive under protokollen

Forslag: Anders Aas og Pål Kirkeby

Vedtak

Årsmøte sluttet seg til forslaget, og foreslåtte utsendinger til å underskrive protokollen ble valgt ved akklamasjon.

Sak 3. Styrets melding for 2016

Styreleders tale

Ordfører, gode årsmøte, gjester, ansatte, andre.

Norsk landbruk i dag preget av optimisme.

TYR skuta har stø kurs med god selingsfart, selv om TYR i landbruksfamiliene ikke bare har medvind. For en god seiler er det viktig å seile og få framdrift i alle slags vindretning, ja dog motvind kan gi god framdrift.

Registrerer at TINE og Nortura gir gode etterbetalinger til sine medlemmer, der et snittårsverk på melk får 112 000 kroner. Det er skyhøye priser på melkekvoter, rekordstor nydyrking, investeringer er høye og inntektsutviklingen i landbruket er bedre enn hos andre yrkesgrupper.

Dette er bra og mulighetene er der, men hvordan skal vi legge forholdene til rette for at det er mulig å skape seg en inntekt som en kan leve av, og ikke bare overleve på som bonde. Da må det være gården og området ressurser, og ikke minst gårdens ressurser- bonden selv om er utgangspunktet. «En pessimist ser vanskeligheter i alle muligheter»- mens «en optimist ser muligheter i alle vanskeligheter.» Vi som ammekubønder er og skal være optimister!

Fint at vi kan innlede årsmøte i TYR preget av optimisme og pågangsmot- å se muligheter i stedet for begrensninger.

En framtidsrettet organisasjon og produksjon

Og hvordan er situasjonen for den spesialiserte storfekjøttproduksjonen- og ammekunæringen- oppe i dette?

TYR sin visjon kjenner vi: Norsk storfekjøttproduksjon-bærekraftig og lønnsom.

Dette skal jeg komme mer tilbake til. Min påstand er at vi som driver i denne næringen aldri har hatt så gode muligheter som nå.

-Det er et vedvarende underskudd på norsk storfekjøtt så langt det er grunnlag for å se inn i framtiden. Norske innbyggere vil ha mer av våre kvalitetsvarer.

- Og de norske innbyggerne blir flere. 6.6 millioner om noen tiår. Alle skal ha mat.

- FN anslår 9 milliarder mennesker på kloden innen 2050- og 60-70 prosent økt behov for mat.

Samtidig er sannsynligheten stor for at verdens matvareproduksjon svekkes på grunn av klimaendringer.

Det oppfordres til å sikre mat til egen befolkning, basert på lokalt ressursgrunnlag.

TYR har bærekraftig matproduksjon i sin visjon. FN har det samme.

FNs definisjon på bærekraftig matproduksjon kan sammenfattes som en produksjon som skal levere matsikkerhet og ernæring for alle uten å redusere muligheten til de kommende generasjoner til det samme."

Norsk jordbruk er avhengig av dyr som omdanner gras til menneske mat.

Derfor er jeg stolt over at TYR har fokus på grovfôropptak som et viktig element i avlsstrategien.

Stortinget sa i 2014 at økt matproduksjon og økt selvforsyning er hovedmålene for norsk landbruk.

Jeg understreker at selvforsyning handler om hvor mye mat, samt fôr til husdyr som blir produsert på norske arealer.

Videre nedgang i utnyttelse av gras-og beitearealene vil føre til økt import av protein.

Enten som planteprotein eller som økt import av kjøtt med høyere klimaavtrykk.

Befolkningsveksten vil forsterke dette framover og selvforsyningsgraden reduseres ytterligere.

En slik utvikling står i sterk motsetning til Stortingets mål –og til FN's mål om økt, bærekraftig matproduksjon.

Det er udiskutabelt at drøvtyggerne, til tross for bruk av kraftfôr, har høyest andel norskprodusert fôr (80-90 prosent) på menyen. Drøvtyggerne kan produsere både melk og kjøtt utelukkende på gras hvis nødvendig.

I følge Laila Aas, forsker ved NMBU, kan en bestand av drøvtyggere i et land med grasressurser som Norge, -trygt kalles "matforsyningens oljefond".

Gratulerer alle dere i salen som har ammekyr. Dere visste ikke før nå at dere har aksjer i "matforsyningens oljefond".

Og disse vil komme til å gi god avkastning. DET er TYRs oppgave å arbeide for- på vegne av hele nasjonen -i tråd med Stortingets og FNs mål.

Jordbruksforhandlingene og solidaritet.

Og ved siste jordbruksoppgjør lyktes vi. Ammekua ble vinneren i 2016.

Ikke siden driftstilskuddet for ammeku ble innført i 2004, har det blitt oppnådd så positivt resultat for vår næring som ved siste jordbruksoppgjør. For referansebruk 8,-31 ammekyr- ble det en positiv endring med 16900 kroner. Men fortsatt er differensen mellom ref. bruk 1, Melk ,25 årskyr- og referansebruk 8, ammeku, 74300 kroner i favør melk.

TYR har jobbet målrettet med sine krav siden 2012, der ammekua sin rolle i norsk storfekjøttproduksjon har vært bærende.

TYR's krav foran siste oppgjør har vært en gjentakelse av kravene de siste årene- økningen i kvalitetstillegget måtte komme på O+, økt beitetilskudd og økt husdyrtilskudd for de første 50 kuene. Begrensa budsjettmidler må brukes målrettet for å styrke denne produksjonen økonomisk. Satsing på kvalitetstillegg og O+ er slik målretting.

Kravet fra faglaga om 40 øre var ikke det.

Statsråden forstod det geniale i TYR's krav, og stod på gjennomforhandlingene.

Staten fortjener honnør for å ha forstått, vist vilje og gjennomført.

TYR er en politisk nøytral organisasjon. Dette gir oss både frihet og en plikt til å si ifra om det som er bra og det som er dårlig til den enhver sittende regjering.

Siste oppgjør var bra for ammeku, og det skaper optimisme.

Grunnloven sier at der er to faglag som har forhandlingsrett med statens om bøndenes inntekstdannelse, og legge til rette for å produsere det vi har behov for.

Nåtidens utfordringer med kjempestort underskudd av storfekjøtt i graslandet Norge, skyldes årevis med feilprioriteringer - vil også si nedprioritering av storfekjøttproduksjon.

Hvis Grunnloven var blitt laget i dag, burde TYR stått som forhandlingspart.

De siste fire årene er lønnsomheten for referansebruket ammeku forbedret med nær 120.000 kroner.

Min påstand er at hvis ikke TYR gjør jobben for våre medlemmer, er det INGEN andre i landbruksfamilien som gjør det.

Vi må ikke glemme at det bærende elementet i Grunnloven er at det norske samfunnet skal være åpent. Det skal være kort vei og mulighet til dialog med beslutningstakerne.

Det er derfor ikke greit at TYR og det" unorsk" og misforstått av Bondelagets folk å kritisere – og snakke nedlatende om TYR-ledere –som jobber strategisk –ikke bare for sine medlemmers interessen for hele nasjonens interesse for å produsere storfekjøtt på egne ressurser.

I tråd med Stortingets mål og den norske forbrukers interesser.

Det som da er mest skuffende i denne situasjonen, er ikke det som kommer fra utenforstående, men det manglende engasjementet av TYR-medlemmer for å ivareta og forsvare TYR sine interesser når bondelagsmedlemmer går i strupen på TYR sine ledere. Fra TYR-medlemmer etterspør jeg solidaritet og engasjement. Er det TYR sine interesser som er viktig- eller ikke? Skal en fremme TYR sine interesser- se på at disse ikke blir oppfulgt år etter år fra våre faglag- og likevel sitte stille i båten?

Jeg håper etterfølgende debatt avklarer dette. Det har betydning for videre engasjement og jobbing for TYR.

Samhold og raushet

I leders tale i fjor husker noen av dere at skiskyting -å treffe eller bomme på blinker- var brukt som eksempler. Hva handler så dette egentlig om? Det handler om hvordan TYR skal være og fungere som medlemsorganisasjon?

Skal TYR være en organisasjon som legger en strategi og har mål på hva Tyr skal oppnå for våre medlemmer?

Da må fokuset være INDRE samhold og YTRE påvirkning.

Da må energien kanaliseres målrettet. Organisasjonen må rigges profesjonelt. Det vil si at det kreves av tillitsvalgte spesielt- og medlemmer generelt, organisasjonskunnskap - og opptreden i forhold til forankrede strategier og mål.

I fjor ba jeg i min tale om" Raushet" internt i organisasjonen.

Det er fortsatt for mange medlemmer i TYR som bor og operer som innbyggere i" Trangsyntvik". Jeg vil at disse skal ta utflytting til" Rausvik".

Det er ikke konstruktivt for TYR utad at det internt kastes bensin på" små og store" – bålet.

Ønsk velkommen hver eneste ammeku- enten i en besetning som nummer 6,15, 50 eller 100. Vi trenger hver eneste en.

Vi trenger mangfoldet. Ammeku som tilleggsnæring på melkebruket, på sauebruket, i kombinasjon med annet på gården, som tillegg til yrke utenom gården, ja, kanskje til og med som hobby.

Men vi trenger også de som satser på ammekua som hovednæring og sitt levebrød.

Samfunnet vårt er lønnsomhet –og teknologidrevet og ammekunæringen må være med på denne utviklingen.

Brevet fra Nordland var likevel en organisasjonsmessig nedtur- både i innhold og prosess.

Et styre kan ikke overse fakta feil- slik som kom fram i brevet. Disse ble påpekt.

Men verre enn brevet og dets innhold, er det at kontrollkomiteen i TYR går utenom sitt mandat og ansvarsområde og kommenterer en sak som ligger utenom kontrollkomiteens område. Sak 54a er styrets arbeid og ansvar. TYR kan ikke ha en kontrollkomite som" overstyre".

Styreleder etterspør organisasjonskunnskapen når Kontrollkomiteen inviterer årsmøtet til persondebatt. Kontrollkomiteen skal forholde seg til sin instruks og utføre sitt arbeid i henhold til den.

Denne saken- og andre forhold som det er kommet tilbakemeldinger på-tilsier at det nye styret må sette opplæring av tillitsvalgte og organisasjonskunnskap på dagsorden.

Det er kommet tilbakemeldinger på varierende kvalitet- fra det gode til det dårlige- både på forberedelse og avvikling av for eksempel fylkesårsmøter. Dette er viktige arenaer der TYR skal stå fram som en seriøs og målrettet organisasjon. Norsk Landbrukssamvirke har nå etablert" Eierskolen" som har som mål å skolere tillitsvalgte. Det nye styret anbefales å sette dette på dagsorden.

En organisasjon i utvikling trenger og flere ressurser innen FOU- Rådgiving og Info

De siste årene har TYR tatt store skritt til å bli en organisasjon i stedet for en forening. Målrettet arbeid er nedlagt for å skaffe økonomisk grunnlag for å styrke administrasjonen.

Ser en på året som er gått, har TYR vært i godt slag med jevnt stigende formkurve.

Administrasjonen er liten, men de ansatte er enestående arbeidsomme og dyktige på sine ansvarsområder. Jeg tror kanskje at vi ikke er klar over hvor dyktig ledelse og ansatte som TYR er i besittelse av. JEG er klar over det. STYRET er klar over det. Jeg mener vi har et velfungerende styre. Dette er det årsmøtet som skal mene noe om.

Dette er en begynnelse. Det er helt nødvendig å styrke organisasjonen med tanke på utadrettet arbeid mot fylkeslag og medlemmer.

Det er og flott å registrerer at det målretta avlsarbeidet over mange år gir resultater. Og det blir spennende når avlsplan for kjøttfe snart er klar i Storfekjøttkontrollen

Klima

Klimautfordringene skal tas på alvor. Det gjør også TYR.

Det innebærer å se ting i sammenheng- og se på alternativene. For mat må hver enkelt av oss ha hver dag – og som befolkning -mer mat for hvert år.

Da må det argumenteres for den norske ammekua med langt mindre klimaavtrykk enn alternativ import. Så lenge den norske forbrukeren etterspør storfekjøtt, er det norsk storfekjøtt som er det beste også i klimasammenheng.

Her må det selvfølgelig forskes og forbedres i forhold til i dag, men det finnes ingen bedre alternativ enn det norskproduserte storfekjøttet.

Stortingsmelding nr 11. Endring og utvikling

Denne ble lagt fram før jul. Har skapt stor debatt i landbruket. TYR har benyttet anledningen til å gi sine svar og kommenterer i åpen høring på Stortinget. Det som er viktig for TYR er at vi kan jobbe videre med å styrke norsk spesialisert storfekjøttproduksjon i alle deler av landet. Beite og utmark vil være viktige element i norsk storfekjøttproduksjon framover.

Lykke til med godt årsmøte.

Sak 4. TYRs årsmelding og regnskap for 2016

v/daglig leder.

Takk til styreleder for en god tale, og gode tilbakemeldinger til administrasjonen for arbeidet som er utført i 2016.

Å ha fokus på det positive og de muligheter som ligger der er mye bedre enn å starte med det motsatte.

Og det er viktig for en organisasjon som TYR å speile seg i den virkeligheten som er der, og at vi setter søkelyset på noen avgjørende elementer som vi må ha sterkt fokus på framover.

Håper at årsmøte i år får gode debatter knyttet til disse viktige spørsmålene og anmerkningene vi hørte fra styreleder.

Noen betraktninger før regnskapet for 2016.

- ✓ Det har ikke vært en kjedelig dag siden jeg begynte i 2012
- ✓ Vår organisering som en 3 leddet organisasjon er avhengig av gode beskrevne gode rutiner der alle forstår sine roller og tar ansvar for utviklingen av organisasjonen.
- ✓ Organisasjon med mange oppgaver og små administrative ressurser i forhold til de oppgavene en forventer å løse.
- ✓ Har ansvar for utviklingen av avl på 5 nasjonale raser og koordinerende ansvar for de andre.
- ✓ Som interesseorganisasjon har vi ansvar for at de som driver med spesialisert storfekjøttproduksjon blir hørt og får en inntekt på lik linje med andre produksjoner i norsk landbruk.

Er ikke en person som dveler mye med fortiden, men ser alltid etter nye muligheter og forbedringer. Oppdraget fra styret i TYR i 2012 var ganske klart.

For meg som kom ny inn i organisasjon og hadde ikke med meg «historien» var det kanskje enklere å se organisasjonen med nye øyne.

- ✓ Bedret økonomi -
- ✓ Gode styringsrutiner
- ✓ Se på tidligere vedtak og følge opp disse.
- ✓ Komme med forslag til endringer og forbedringer.

Så langt kan en vel konstatere at mye er gjort og vi er på god vei til å nå mange av disse målsetningene.

Av og til kan det og være litt greit å stoppe litt opp for å se om det som en har vært med på, er i tråd med det som var oppdraget i 2012.

Utviklingstrekk i det organiserte avlsarbeidet

- ✓ 1981 Hørby i Sverige.
- ✓ 1985 Kalnes Landbrukskole.
- ✓ 1986 Avtale om seminproduksjon med Geno.
- ✓ 1991 Lund gård i Stange
- ✓ 1991 -1992 Utbrudd av paratuberkelose
- ✓ 1993 TYR fikk ansvaret for kjøttfeavl i Norge
- ✓ 1998 Egen testsatsjon for kjøttfe innviet, og senere utvidet i 2003. Nortura finansierte bygget, og Geno stod for driften,
- ✓ 1997– møte i LMD der en stilte spørsmål om hvordan kjøttfeavl skulle drives i Norge. UMBH fikk i oppdrag å komme med tilrådinger,
- ✓ 1998 UMBH foreslår at kjøttfeavl skal utvikles etter samme mal som NRF. Dette ble forhindret ette god jobbing opp mot andre organisasjoner.
- ✓ 1998 Omforent plan for kjøttfeavl laget
- ✓ 2001. Første overordna avlsplan for kjøttfe ferdig,
- ✓ 2013 TYRs overordna avlsplan med tilhørende dokumenter, samt at det ble laget rasespesifikk avlsplaner.
- ✓ 2014. TYR inngår avtale med Geno om å få kjøttfe inn i deres avlsplan, samt reforhandlet avtale om fordeling av semin inntekter og at en ønsker å ta over driftsansvaret for teststasjonen,
- ✓ 2015 TYR tar over driftsansvaret.
- ✓ 2015-2016 større investeringer gjøres fôranlegget.

TYR har investert i innredning og annet utstyr, og de siste, større investeringer er utført etter at TYR tok over driftsansvaret i 2015.

Utviklingstrekk for organisasjonen.

Det kan virke som og det å være ammekubonde i starten ikke ble sett på som å være en skikkelig bonde hos flere organisasjoner. Har bedret seg en del, men det er fortsatt viktig å ha fokus på ammekua sin rolle i norsk storfekjøttproduksjon.

Noen milepeler for utvikling av TYR som organisasjon.

- ✓ Fra 1975-2004 – Åpent medlemsdemokrati (alle medlemmer kunne hadde møterett og stemmerett i årsmøtet. Hadde og representantskap.
- ✓ Fra 2004-2009. Representativt medlemskap Lag med 25 medlemmer fikk en utsending. I tillegg fikk lag en utsending per påbegynte medlem, dvs 50 medlemmer ga 2, 100 3 osv,
- ✓ Kontinuerlig jobbing med nye vedtekter fra 1997.
- ✓ Nye vedtekter lik dagens vedtatt av årsmøte i 2009, der vi fikk 20 utsendinger fra raselag og tilsvarende antall fra fylkeslag

Jordbruksoppkjøret- noen milepæler siste 15 år

- ✓ 2001-2002 – Samordning i produksjonstilskuddsatsene, tilskudd husdyr.
- ✓ Dette medførte at det ble store endringer og reduserte sats på kr 2700 til inndeling at 1-16 kyr fikk + 630- 17-25 minus 700. 26-50 minus 1700- og 50-100 minus 2700.
- ✓ Ammekua ble da et gissel i mjølkeutrappa som daværende styreleder uttalte seg.
- ✓ 2002-2003- Innføring av driftstilskudd med kr 1000- med maks sats 40 000. Basetninger 1-5.
- ✓ 2006-2007- Innført beitetilskudd
- ✓ 2007-2009- Ammekua og mjølkekoa skiller lag når det gjelder produksjonstilskudd- og en viss utflating av tilskudd da intervallet 17-25 kyr forsvinner.
- ✓ 2009-2010- Målprisen for storfekjøtt løftes ut av målprissystemet, og det etableres en ny markedsordning for storfe. Nortura får ansvar for å fastsette den planlagte gjennomsnittlig engroprisen og en planlagt prisløype.

- ✓ 2010-2011- TYR argumenterer for at det er urettferdig mellom tilskuddssatsene kornareal og grasareal. Ble litt endring slik at det gis tilskudd tom 250 daa.
- ✓ 2011-2012- Noe økning i satsene for avløsning, men ble mest husket for at statens forslag om å gi produksjonstilskudd i intervall fra 51-75 med kr 500 ble bortforhandlet.
- ✓ 2012-2013. Innføring av kvalitetstillegg med kr 3,70 fra klasse O. Driftstilskuddet økes til 2850 med maks grense på 114000. Beitetilskudd inn og utmark økes. Avløsertilskudd økes med 100 kr.
- ✓ 2013-2014. Første året med Høyre-FRP regjering. Tilbudet fra staten viser at de ønsker å prioritere og utvikle bruk som en kunne leve av. Forslag om økte kvoter og konsesjonsgrenser. Areal tilskudd skulle gjelde og for areal over 250 daa. Det ble brudd og oppgjøret ble vedtatt som teknisk oppgjør. TYR aktiv mot samarbeidspartiene på Stortinget. Mener vår styreleder skal ha mye av ærene for de 250ekstra millionene som kom på plass.
Endringer: Arealtilskudd med kr 135 i sone 5 og en reduksjon på kr 23 per daa i samme sone. Økt husdyrtilskudd med de med for de med mer enn 25 kyr til lik sats tom 50 til kr 3980.
(økning med vel 1800 for de med mer enn 25 kyr og en reduksjon med kr 100 for de med mindre enn 25. Økt sats for tilskudd husdyr med kr 300 til ny sats kr 800.
- ✓ 2015-2016
Faglaga krevde økning i kvalitetstillegg med 34 øre og fikk innfridd 90% av sitt ønske med en økning på 30 øre. Krav om bortfall av tilskudd husdyr over 100 mordyr.
- ✓ 2016-2017.
Faglaga krevde økning i kvalitetstillegget med 40 øre. Tema knyttet til størrelse på produksjoner og stimulere til økt produksjon.
- ✓ TYR krevde økningen i kvalitetstillegget fra som tidligere O+. TYR krav ble synlig i tilbudet fra staten. Resultat må sies å være en seier for TYR. Økningen av kvalitetstillegget kom fra O+, ny sats kr. 7 Økt tilskudd utmarksbeite.

Utfordringene for organisasjonen har vært små ressurser - og derfor og ikke greid å jobbe nok målrettet med de oppgavene som en hadde.

Fra 2012 har vi gjennomført en del endringer hvordan vi skal jobbe og framstå.

Endret en del rutiner - revidert strategiplanen – tydelig gjort TYRs forretningside og visjon.

Avklart rollene mellom årsmøte – styre og andre ledd i organisasjonen,

I tillegg har vi hatt en god målstyring og årlig forankring i noen hovedmål som vi har kommunisert.

Hovedmål og kommunikasjon siden 2013

Fra 2013 har vårt hovedmål og kommunikasjon vært

AMMEKUA SIN ROLLE I NORSK STORFEKJØTTPRODUKSJON.

Produksjon på norske ressurser

Bærekraftig og lønnsom.

Dette er viktig element som vi fortsatt skal jobbe aktivt med i årene framover

Økonomisk utvikling for TYR.

Det har vært helt nødvendig med å styrke den økonomiske utviklingen og dermed også handlefriheten for TYR har vært forankret i:

- ✓ Målrettet jobbing i henhold til revidert strategiplan fra 2013.
- ✓ Gode styringssystemer – beskrevne roller og ansvarsfordeling
- ✓ Økt offentlig finansiering.
- ✓ Økt inntekter fra seminsalg

Vi er på vei mot målet men vi må styrke administrative funksjoner i tråd med økt økonomisk handlefrihet for områdene FOU- Rådgiving og Informasjon.

AVLSARBEIDET-

TYR som organisasjon blir målt på avlsframgang for raser med nasjonal avl. Gledelig å registrere slik framgang for de fleste raser. Viktig at vi jobber systematisk med økt registreringsgrad knyttet til vektter.

TYR vil prøve ut 3D kamera teknologi som et redskap for økt registreringsgrad. Testes først på Staur. Satsingen som vi startet i 2013 knyttet til økt andel aktive avlsbesetninger gir resultater. Vi mangler nå 17 for å nå målet om 100 i løpet av året. Nytt mål er 150 i løpet av 2020.

Vi jobber også med å teste ut 3 D kameraløsninger for å beregne vektorer, og slikt utstyr vil bli testet ut på Staur ved neste testomgang.

ORGANISASJON OG UTVIKLING

Vi registrer og at måten som styret har tatt tak i en del utfordringer i organisasjonen de siste årene begynner å komme på plass og gi resultater.

Det meste begynner å komme på plass, men det er fortsatt en jobb å gjøre for å utvikle oss som organisasjon for å møte både dagens og de framtidige utfordringene.

Felles forståelse, og enighet om det prioriteringene som er nødvendig for å være organisasjonen til det beste for alle medlemmer er helt nødvendig.

At enkelte blir tillitsvalgte blir møtt med at en nå har **blitt for TYR vennlig** er underlige utsagn. Jeg trodde alle var TYR vennlig.

Viktig at vi nå og styrker organisasjonen i tråd med det som ble nevnt av styreleder.

Har satt i gang et prosjekt sammen med Geno for å vurdere om det kan være aktuelt med «felles rådgiving».

Vi kommer til å jobbe med dette utover sommeren og styrene i begge organisasjonene får en felles tilrådning før høsten.

Takker styret for et godt samarbeid i året som vi har lagt bak oss.

Regnskap 2016.

Hovedtall:

Sum driftsinntekter har økt fra 19 295 580 kr i 2015 til **23 805 176** kr i 2016 som i hovedsak skyldes:

- Økt salgssinntekter auksjonen med om lag 1,7 mill. kr
- Økt brutto seminsalg ed 0,8 mill. kr
- Økt inntekter DNA og stambok med vel 0,6 mill.kr
- Økt offentlige tilskudd

Sum driftskostnader har økt fra 18 374 835 kr i 2015 til **21 789 353** kr i 2016 som i hovedsak skyldes:

- Økte kostander kjøp av okser på auksjon med om lag 1,6 mill. kr
- Økte kostnader DNA, transport og økte tilbakeføringer rase og fylkeslag med om lag 0,9 mill kr
- Reduserte kostander drift Staur med om lag 0,4 mill. kr
- Økte lønnskostnader skyldes at innleid er nå ført under posten lønns

Årets resultat er totalt kr 2 058 269 og foreslås avsatt til annen egenkapital

Nina Hartz fra revisor PricewaterHouseCoopers avd. Hamar gjennomgikk revisors beretning. Ingen kommentarer eller spørsmål.

Ordfører Vermund Lyngstad orienterte om møter med kontrollkomiteen ut i fra følgende:

1. Kontrollkomiteen skal på vegne av årsmøte se til at styret gjør sine vedtak i henhold til vedtekter og styre- og årsmøte vedtak følges opp. Dette gjøres ved at sakslister og protokoller er tilgjengelig for komiteen. Komiteen har taushetsplikt i sitt arbeid, men ikke over for årsmøte.
2. Kontrollkomiteen har i sin uttalelse til årsmøte gått ut over sitt mandat slik det er nedfelt i gjeldende instruks.

3. Har bedt kontrollkomiteen stryke kulepunkt 3, da dette ikke er innenfor det som kontrollkomiteen skal mene noe om over for årsmøte. Komiteen har med det som er skrevet tatt på seg rollen som voktere ut over det som er deres mandat.
4. Ordfører har bedt kontrollkomiteen om å legge fram en revidert rapport over for årsmøte der hele 3. kulepunkt strykes.

Leder i kontrollkomiteen Jon Søli:

Vi opplevde i fjor å få kritikk for vår rapport. I år har vi vært mer på hugget. Vi synes det gjøres veldig mye godt arbeid av både styre og ansatte.

Vi fikk en kort varsel om å revidere vår rapport – vi synes det er feil å levere en revidert rapport da vi ikke opplevde å ha god nok tid til å gå inn i detaljene. Vi beklager at enkelte deler av teksten i kulepunkt tre – at det ikke kommer tydelig frem at noe av dette er sitater. Det har ikke vært kontrollkomiteens hensikt å legge seg opp i styrets næringspolitiske arbeid – beklager om styret føler det slik.

Det åpnes for debatt om årsmelding, regnskap, styreleders tale

Utdrag fra debatt om leders tale, årsmelding og regnskap.

- ✓ Leders tale var en god oppsummering, og det står respekt av det arbeidet som er lagt ned både av styret, men ikke minst styreleder og daglig leder. Det som er oppnådd kommer ikke av seg selv. Vi har nå oppnådd mye at det som vi for noen år siden mente var uopnåelig. Retter en stor takk til alle de som jobber iherdig for norsk ammekuproduksjon.
- ✓ Flott at TYR tar ansvar og ikke står på perrongen når toget går. Mener at TYR som organisasjon tar vare på alle som driver med ammeku. Å ha styre og ledelse som tør å ta tak i de virkelige utfordringene kommer alle til gode. Håper også Bondelaget snart gjør det samme.
- ✓ Mener styret og de ansatte gjør en god jobb. Har lest brevet for Nordland. Dette kunne vært håndtert på en bedre måte kanskje fra alle parter.
- ✓ Viktig at vi følger spilleregler og tidsfrister for innspill slik at vi får gode prosesser internt. Å sette små opp mot store, eller distrikt opp mot sentrale strøk mener vi ikke er veien å gå.
- ✓ Flott at vi har så stor takhøyde i organisasjonen slik at vi kan ta opp ting. Slik jeg forstår det kan det være en konflikt situasjon med Bondelaget sentralt. Dette må vi unngå. Lokalt har vi god dialog med Bondelaget.
- ✓ Som nyvalgt leder i et fylkeslag, opplever jeg også god dialog med det lokale Bondelaget. I møte med en sentral person i Bondelaget, kom det uttrykk for at noen uttalelser var styrt av følelser. Vi må bare stå på for vår næring.
- ✓ Vi må jobbe godt lokalt opp mot de lokale Bondelagene. Viktig at de taler ammekua sin sak. Må stå opp for alle. Vi trenger alle om de er små, mellomstore eller store ammku bønder. Det ser ut som om de med mindre enn 35-40 kyr ikke får den samme oppmerksomheten knyttet til investeringsstøtte.
- ✓ Når noen snakker om at en må være stor for å drive med ammeku er dette bare tull- Det er levelig for alle, og vi trenger alle. Viktig å huske på at de som har ressurser og vil være heltidsbonde med ammeku, må og få lov til det.
- ✓ Jeg er takknemlig for den jobben som styret og administrasjonen har gjort. Det skaper optimisme for oss alle om en definerer seg som liten eller stor.
- ✓ Mener TYR har forandret seg mye til det positive de siste årene. Vi skal ha en god tone overfor alle som driver med storfe. Dette må da være gjensidig. Vår produksjon må bli enda mer profesjonell. Negative oppslag i media om vår produksjon må vi unngå. Dette er ofte og slike besetninger som ikke er medlemmer i TYR. Fokus på det positive og det vi kan gjøre noe med.

- ✓ Fint at vi har fokus på alle som driver med ammeku -store og små – distrikt og sentrale område. Mange ønsker å ha dette som en tilleggsnæring for å opprettholde kulturlandskapet

Oppsummering dag 1 ved styreleder og daglig leder.

Det er viktig at det ikke setter seg et inntrykk fra dagens debatt at vi ikke har god dialog med Bondelaget. Det har vi. Men det er viktig for TYR å gi uttrykk for hva vi mener tjener vår produksjon både på kort og lang sikt. Det er ikke alltid at vi ser igjen våre forslag i de krav og uttalelser som knytter seg til at vi importerer over 21 millioner kg storfekjøtt til det norske markedet.

Utdeling av priser og utmerkelser under festmiddagen.

Årets ammekuprodusent : Refling Limousin ved Gyrd Nannestad.

Avlstatuetten: Bengt Vestgøte for oxen Gulli av Stustad

Biff Max: Simen Wigenstad for oxen EvenTYR av Dovre

Biff Natur: Steinar Schanke for oxen First Boyd av Li

Aktive avlsbesetninger 10 år: Dovre Limousin v/Ingebrigt Vigenstad, Kleivi Herford v/ Finn Arne Askje, Krogedal Angus v/ Torfinn Bakke, Viersdalen Hereford v/ Leif Hartveit, Søndre Moe Hereford v/ Ole Moe.

Aktive avlsbesetninger 5 år: Nedre Løset Hereford v/ Kjell Kaurstad. Gaula Angus v/ Jan Håvard Refesethås, Fossfjell Charolais v/ Bjørn Emil og Kristi Mattingdal.

Vi gratulerer alle vinnere.

Dag 2

Debatt dag 2. Leders tale, årsmelding og regnskap

Oppsummert:

- ✓ Gratulasjoner til alle gårsdagens vinner. Det ble mye snakk om Bondelaget i går. Vi som er opptatt av avl vil gi positive tilbakemeldinger på hvordan det nå jobbes i organisasjonen. Vi kan bli enda flinkere å ta saker i Avlsrådet før det blir realitetsbehandlet i styret. Mener fortsatt at TYR sentralt skal ta hele kostnaden med forsikringen av semin og reserveoksene.
- ✓ I leders tale ble brevet fra Nordland nevnt. Opplever styret litt hårsår i denne saken. På ledersamlingen i høst ble vi enig om et omforent forslag knyttet til krav i det kommende jordbruksoppgjøret. Det endelige forslaget ble vesentlig endret. Økonomiutvalget bør på banene enda tidligere.
- ✓ Kvalitetstillegget som ble innført er en god sak og løfter økonomien for alle. Må stille spørsmål om dette er riktig for å få opp produksjonen. Ser at Nortura og andre i rådgivingstjenesten mener kalven får for lite.
- ✓ Alle er tjent med å spille på lag med Bondelaget, men de må og lytte til TYR.
- ✓ Må jobbe for at de minste brukene og får mer ut av sin produksjon. Ikke alle kan være store. Dette har og litt med raushet å gjøre.
- ✓ Mener og at vi burde sett mer igjen av det som var diskutert på Ledersamlingen i det endelig kravdokumentet.
- ✓ Seminar for Aktive avlsbesetninger må vi fortsette med, dette var bra.
- ✓ Håper nå etter mange år at og Tiroler blir en godkjent rase på melkebruket. TYR og foreningen har tatt dette opp med faglaga hvert år de siste årene.

Oppsummert:

Styreleder:

God debatt, men viktig som vi har nevnt mange ganger at det er å skille funksjoner og roller. Styret har ansvar for å se helheten, og må gi skriftlige tilbakemeldinger på skriftlige henvendelser. Det er alle sitt ansvar og plikt og å se helheten og sammenhenger i de avgjørelsene som tas.

Vi kan diskutere prosesser, men det vil alltid være noen som må gå foran. Interne diskusjoner er bra med TYR som organisasjon skal jobbe for ammeku og dens betingelser. Det er mange andre aktører som jobber for de andre produksjonene. Det er viktig at TYR er for TYR og at vi finner gode samarbeidsfora der vi diskuterer saker med faglaga og andre organisasjoner.

Om vi kan starte noe tidligere med arbeidet med neste års jordbruksoppgjør enn i 2016, da vi sendte ut arbeidsdokument i begynnelsen av september tror vi blir vanskelig.

Styret må vedta det endelige forslag til tiltak i styremøte i januar.

Daglig leder

Var riktig av TYR å ta over driftsansvaret for Staur. Nå kan vi gjøre avtaler som er til det beste for alle. Sparte en god del med ny avtale knyttet til framtidig arealbehov.

Avtalen med Geno er videreført og vi ser på eventuelle samarbeidsformer innen rådgiving.

Flott at seminar for Aktive avlsbesetninger ble godt mottatt. Viktig bidrag for den framtidige avl.

Signaler om at vi ytterligere skal styrke administrative funksjoner vil vi ta med oss i det videre arbeidet.

Ordfører forslår slikt vedtak knytte til årsmelding og regnskap:

Årsmelding og regnskap for 2016 godkjennes, men unntak av kontrollkomiteens kulepunkt 3. Årets resultat avsettes til annen egenkapital

Det ble en diskusjon rundt formulering av vedtak og ordfører fremmer nytt forslag til vedtak:

Årsmelding og regnskap godkjennes som organisasjonens melding og regnskapsresultat for 2016.

Årsmøte tar ikke standpunkt til kontrollkomiteens kulepunkt 3.

Overskuddet avsettes til annen egenkapital

Kontrollkomiteen: Alternativet er vel å ta sak for sak, men kontrollkomiteen kan stille seg bak ordførers forslag

Vedtak:

Forslag til vedtak knytte til årsmelding regnskap vedtas enstemmig.

Budsjett og Arbeidsprogram:

Daglig leder orienterte om budsjett.

Arbeidsprogrammet for 2017 gjennomgått, og det ble spesielt orientert om forslag om ny logo og design program.

Vedtak:

Arbeidsprogrammet enstemmig vedtatt

Vedtektsendringer:

Styret har overfor årsmøte kommet med forslag til endringer i vedtektenes §9 Valgkomiteen.

Bakgrunnen er at det har vært ønskelig med både kontinuitet og fornying av valgkomiteens medlemmer.

I dagens vedtekter er funksjonstiden for medlemmer 2år. I og med at komiteen består av 5 regionsmedlemmer er henholdsvis 2 eller 3 medlemmer på valg hvert år.

Styrets forslag overfor årsmøte blir slik:

§ 9 VALGKOMITÈ

Valgkomitéen skal bestå av 5 medlemmer, og være geografisk sammensatt. Medlemmer i komiteen velges med en funksjonstid på tre år, og hvert år går det ut henholdsvis 2, 2 og 1 medlemmer

Leder og nestleder i valgkomiteen velges blant valgkomiteens medlemmer for ett år.

*2 varamedlemmer nummerrekkefølge velges for ett år
Uttredene medlem kan ikke gjenvelges.
Valgkomiteen arbeider i henhold til vedtekter, samt instruks vedtatt av årsmøte.*

I praksis vil dette medføre at de som i år er på valg, Region Midt og Region Nord velges for 3 år, samt at 1 av de 3 som er på valg neste år må i år velges for et år til, slik at vi i årsmøte 2018 velger kun 2 medlemmer for 3 nye år.

Konsekvenser for disse endringene blir da at de som velges i år får maks funksjonstid på 3 år.

Med slik foreslåtte endringer i får vi slik endring.

2 medlemmer går ut i 2018, 1 medlem i 2019, 2 i 2020, 2 i 2021, 1 i 2022 osv.,

Vedtak:

Ny § 9 valgkomiteen enstemmig vedtatt

Medlemskontingent:

Med bakgrunn i årsmøtet sitt ønske i 2016 om å vurdere differensiert medlemskontingent etter størrelse har styret vurdert dette og kommer med slikt forslag:

Det innføres en differensiert medlemskontingent fra 2018 med følgende inndeling.

Det foreslås slike endringer i medlemskontingenten gjeldene fra 2018.

Kontingenttype	Medlem u/ 20 mordyr	Medlem 20 -50mordyr	Medlemmer mer enn 50	Kommentarer
Medlems kontingent	Kr 100	Kr 100	Kr 100	
TYRmagasinet	Kr 550.-	Kr.550	Kr 550	
Serviceavgift	Kr 800.- +mva	Kr 1000 + mva	Kr 1200	
SUM TYR u/mva	Kr 1450.-	Kr.1650.-	Kr 1850	Ingen endring for de med færre enn 20 mordyr
Støttemedlemmer	Kr 550.-			
Fylkeslag	Kr 300.-	Kr. 300.-	Kr 300	
Kommentar	Ingen endring	Serviceavgiften øker med 200	Serviceavgiften øker med kr 400	

Styret foreslår ovenfor årsmøte at medlemskontingenten til TYR sentralt står uendret, men at serviceavgiften økes med kr 200,- for besetninger med 20-50 mordyr og med kr 400,- for besetninger med mer enn 50 mordyr.

Vedtak:

Forslaget om differensiert medlemskontingent, med ingen endring av dagens kontingent for under 20 mordyr. Serviceavgiften økes med kr 200 fra 20-50 mordyr og med kr 400 for de med mer enn 50 mordyr.

Før valget ble det tatt nytt navneopprop av stemmeberettigede. Totalt 46.

Valg

Leder i valgkomiteen Torleif Susort presenterer valgkomiteens innstilling

Valg av styreleder for 1. år

Nåværende: Leif Helge Kongshaug

Foreslått: Leif Helge Kongshaug

43 stemmer for Leif Helge Kongshaug – 3 blanke

Valg av styremedlemmer (2 år) og varamedlemmer (1 år)

Styremedlem 1

Nåværende: Inger Johanne Bligaard

Foreslått: Inger Johanne Bligaard

Enstemmig med 46 stemmer

Styremedlem 2

Nåværende: Jon Skogmo (har trukket seg fra styret)

Foreslått: Erling Gresseth.

Forslag fra salen.

Per Ivar Laumann

Valg: Erling Gresseth 26 stemmer, Per Ivar Laumann 19 stemmer. 1 blank

Vedtak: Erling Gresseth valgt som styremedlem for 2 år

Ikke på valg i styret: Torill Helgerud, Magnus Johnsen og Per Øivin Sola

Varemedlem 1

Nåværende: Merethe Mørk Skarland

Foreslått: Per Ivar Laumann

Varemedlem 2

Nåværende: Erling Gresseh

Foreslått: Merete Skarland Mørk

Varemedlem 3

Nåværende: Olav Brakestad

Foreslått: Olav Brakestad

Varemedlem 4

Nåværende: Birger B. Bulle

Foreslått: Birger B. Bull

Vedtak. Alle foreslåtte varamedlemmer valgt for 1år ved akklamasjon

Valg av Revisor for 1 år:

Forslag:PricewaterhouseCoopers

Enstemmig vedtatt

Valg av styrets nestleder for 1 år

Nåværende: Inger Johanne Bligaard

Foreslått: Erling Gresseth

Valg: 29 stemmer for – 17blanke

Vedtak: Erling Gresseth valgt som nestleder for et år

Valg av ordfører og varaordfører for 1 år

Ordfører: Nåværende: Vermund Lyngstad

Foreslått: Jan Håvard Refseth

Vedtak: Jan Håvard Refsethås enstemmig valgt for 1. år

Varaordfører: Nåværende: Jan Håvard Refsethås

Foreslått: Trond Vidar Berge

Vedtak. Trond Vidar Berge enstemmig valgt for 1. år

Valg av medlem til kontrollkomitéen

Medlem Nåværende: Jon Søli , frasagt seg gjenvalg har et år igjen

Foreslått: Trond Vidar Berge

Vedtak: Trond Vidar Berge valgt for et år

Medlem Nåværende: Elisabeth Haugarne

Foreslått: Hans Gunstad

Vedtak: Hans Gunstad valgt for 3 år

Leder kontrollutvalg Nåværende: Jon Søli

Foreslått: Asmund Wandsvik.

Vedtak: Asmund Wandsvik valgt for 1 år.

1.vara (1år) Nåværende: Bjarte Nes

Foreslått: Arne Jan Midtigård

2.vara (1 år) Nåværende: Arne Jan Midtigård

Foreslått: Leif Håkon Korsbø

Vedtak: Begge valgt for 1 år ved akklamasjon

Valg av medlemmer i valgkomiteen for 3 år(etter vedtektsendringer i § 9 valgkomiteen)

Medlem Region Midt Nåværende: Ole Jonny Olden

Foreslått: Ole Jonny Olden

Medlem Region Nord Nåværende: Tore Kyllingmo

Vedtak: Begge valgt for 3 år ved akklamasjon

Valg av medlem i valgkomiteen for 1 år.

På grunn av vedtatte vedtektsendringer i §9 skal et av medlemmer som er på valg i 2018 velges for et ekstra år.

Valgkomiteen foreslår:

Medlem Region Sør: Linda Engebretsen

Vedtak: Linda Engebretsen valgt for 1 ekstra år og er først på valg i 2019.

Valg av leder og nestleder i valgkomiteén for 1. år

Forslag : Leder Torleif Susort

Nestleder: Tore Kyllingmo.

Vedtak: Begge valgt ved akklamasjon

Godtgjørelse for tillitsvalgte:

Valgkomiteen sitt forslag:

Møtegodtgjørelse: Ny sats kr 2100 (dagens sats kr 1900)

Godtgjørelse telefonmøte: kr 500 (ingen endring)

Vedtak: Valgkomiteens innstilling enstemmig vedtatt

Godtgjørelse for styret:

Valgkomiteens forslag:

Styreleder: Ny sats kr 120.000 (dagens sats kr 100 000)

Nestleder: Ny sats kr 30.000 (dagens sats kr 25 000)

Styremedlem og 1. varamedlem: Ny sats kr 15 000 (dagens sats kr 12 000)

Vedtak: Valgkomiteens forslag vedtatt ved akklamasjon

Oppsummering ved styreleder.

Takker alle for et godt årsmøte og for tilliten som styreleder for et nytt år.

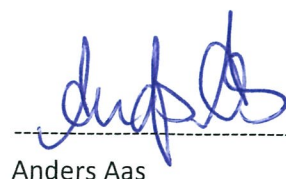
Det nye styret vil jobbe målrettet for at TYR som organisasjon og ammekua som produksjonsform i året som kommer.

Å ha gode ambassadører som snakker opp ammkua er viktig for TYR. Vi har en slik en her i salen og ønsker gi TYR ambassadør Håkon Marius Kvæken er ekstra oppmerksomhet.

Takk for flott innsats for ammekunæringen.

Pål Kirkeby

Anders Aas

